

Tisková zpráva Národní referenční laboratoře pro HIV/AIDS ke Světovému dni boje proti AIDS 2013

Trendy vývoje a výskyt HIV/AIDS v ČR v roce 2013

Praha 29.11.2013

Světový den boje proti AIDS 2013 probíhá pod heslem *Dostaňme se na nulu*. Jde o symbolický název strategie OSN a UNAIDS, která má za cíl dostat se na nulu v počtu nových HIV infekcí, úmrtí na AIDS a případů diskriminace infikovaných a nemocných osob.

Od roku 2002 je v ČR zaznamenáván každoročně výrazný nárůst výskytu infekce HIV. V roce 2002 bylo u občanů ČR a cizinců s dlouhodobým pobytem (rezidentů) nově zjištěno 50 případů infekce HIV, v roce 2012 to bylo již 212 případů (vzestup o 324 %). V letošním roce za období od 1.1. do 30.10.2013 bylo zachyceno 195 nově zjištěných případů infekce HIV. Předběžná data za listopad ukazují, že souhrnný počet případů za rok 2013 již nyní přesáhl celkový výskyt za loňský rok. Setrvale vzestupný trend výskytu HIV v ČR se tak jednoznačně potvrzuje. Za nárůstem počtu případů stojí především přenos mezi muži majícími sex s muži, který představuje v letošním roce 74 % nových případů HIV.

Nové případy HIV/AIDS v ČR za prvních 10 měsíců roku 2013

Mezi nově infikovanými je **173 mužů a 22 žen**. Podíl infikovaných žen je za 10 měsíců letošního roku 11,3 %. Průměrný věk nakažených mužů je 34 let s věkovým rozpětím od 18 do 64 let. Průměrný věk žen je 39 let s rozpětím 21 až 60 let, což představuje zvýšení oproti loňskému roku. Při zjištění HIV infekce bylo 130 (66,7 %) infikovaných v asymptomatickém stadiu, 35 (17,9 %) ve stadiu akutní infekce a pozdní záchyty představuje 12 (6,2 %) nemocných ve stadiu symptomatickém non-AIDS a zejména 18 (9,2 %) s onemocněním AIDS.

Více než polovina nových případů uvádí obvyklé **bydliště** v Praze (53,8 %); více je zastoupen ještě kraj Středočeský (8,9 %), Moravskoslezský a Jihomoravský (po 5,4 %), a Ústecký a Pardubický (po 4,4 %).

Ze 195 nových případů HIV infekce v prvních 10 měsících roku 2013 bylo 54 rezidentů (27,7 %) zejména ze Slovenska (17), Polska (8), Ukrajiny (7) a Vietnamu (5).

Sexuální přenos je dominantní cestou šíření infekce v ČR (93,8 % případů v roce 2013), přitom 144 (73,8%) nových případů bylo zjištěno u mužů majících sex s muži (z nich 3 byli rovněž injekční uživatelé drog). Vysoký podíl homo/bisexuálního přenosu je setrvale převládajícím rysem výskytu HIV infekce v ČR a řadí ČR v tomto aspektu v roce 2012 na třetí místo v Evropě. K heterosexuálnímu přenosu infekce došlo u 17 mužů a 19 žen. Přenos prostřednictvím injekčního užívání drog byl zjištěn u 4 mužů a 2 žen.

U 6 infikovaných zůstal způsob přenosu zatím neobjasněn, hlavně proto, že se nedostavili do AIDS centra.

HIV pozitivním matkám se narodilo 14 dětí, z toho 5 matek při otěhotnění vědělo o své HIV pozitivitě a 9 bylo zachyceno při screeningu gravidních.

Bylo zjištěno 22 nových případů **onemocnění AIDS**, z toho 18 u občanů ČR a rezidentů s HIV pozitivitou prokázanou letos. Většina nových případů AIDS se tedy rekrutuje z nově zachycených případů HIV, tudíž se jedná o pozdní záchyty.

Bylo zaznamenáno 8 úmrtí ve stadiu AIDS a 6 úmrtí nemocného s HIV z jiné příčiny. Výrazně roste počet osob žijících s HIV/AIDS, a proto rostou i počty těch, kteří potřebují antiretrovirovou léčbu. V současné době antiretrovirovou terapii dostává asi 1200 HIV pozitivních osob a nemocných AIDS.

Kromě dosud uvedených počtů bylo 18 nových případů HIV zjištěno u cizinců s krátkodobým pobytem v ČR (z toho Ukrajina 3, Bulharsko, Ghana, Německo, Rusko, Slovensko po 2).

Kumulativní data o výskytu HIV/AIDS od roku 1985

V období od zahájení sledování infekcí HIV, tj. od 1.10.1985, do 31.10.2013 bylo v ČR celkově zjištěno 2082 případů HIV positivity u občanů ČR (1652) a rezidentů (430), z toho bylo 1726 (82,9 %) mužů a 356 (17,1 %) žen. U 396 z nich (323 mužů, 73 žen) došlo k rozvinutí onemocnění AIDS. Z 2082 pacientů 283 (13,6 %) již zemřelo, přičemž 198 úmrtí bylo ve stadiu AIDS (50,0 % ze všech nemocných s AIDS) a 85 z jiné příčiny.

Data ze světa a z Evropy

Ve světě nyní žije 34 milionů osob s HIV, z nich **2,5** milionů se nakazilo v roce **2011** a **1,7** milionů loni na AIDS zemřelo. V mnoha regionech světa došlo ke zpomalení a stabilizaci epidemie HIV. Naopak k nárůstu počtu nově infikovaných dochází ve východní Evropě a centrální Asii, Oceánii, na Blízkém východě a v severní Africe. Data Evropského centra pro kontrolu nemocí (ECDC) dokládají, že v regionu EU/EEA bylo v roce **2012** zjištěno **29 381** nových případů HIV. Počet nových případů AIDS v Evropě klesá – v roce **2012** bylo zaregistrováno **4 313** případů. V zemích EU/EEA převládá sexuální přenos HIV, a to zejména mezi muži majícími sex s muži, dále se významně uplatňuje heterosexuální přenos, zatímco přenos injekčním užíváním drog je podstatně nižší. V zemích střední Evropy je celkově nižší výskyt HIV/AIDS než v zemích západní Evropy, ovšem dochází zde k výraznému nárůstu počtu nových případů, zatímco v západní Evropě je zaznamenávána stagnace až pokles.

V zemích východní Evropy jednoznačně převažují případy HIV infekce získané prostřednictvím injekčního užívání drog a heterosexuálním přenosem. Zatímco u injekčních uživatelů drog dochází v posledních letech k mírnému poklesu, sexuální přenosy jsou na vzestupu. V této oblasti výrazně roste počet nových případů AIDS.

Syfilis a HIV v ČR

Od roku 2011 dochází k poklesu počtu případů syfilis zachycených ročně v ČR. Oficiální data jsou dostupná do roku 2012, kdy bylo hlášeno 696 onemocnění (ÚZIS). Podíl čerstvých infekčních onemocnění zůstává stále významný (60%) a reprezentuje rezervoár infekce v české populaci. Časná fáze choroby byla diagnostikována zejména u mužů (311 ze 459 pacientů).

Syfilis je jednou z nejvýznamnějších sexuálně přenosných komorbidit u HIV pozitivních, ale vyskytují se i další sexuálně přenosné nemoci. V roce 2012 bylo u HIV pozitivních osob nově diagnostikováno 66 nových případů syfilis (z toho 60 homosexuálních/bisexuálních mužů, 4 heterosexuální muži, 1 muž nezjištěného sexuálního zaměření a 1 žena). Z těchto 66 případů bylo 20 zjištěno souběžně s diagnózou HIV v roce 2012, u 3 byla časná syfilis zjištěna v období několika měsíců po diagnóze HIV v roce 2012 a zbývající se týkaly pacientů, kteří byli diagnostikováni jako HIV pozitivní před rokem 2012. Je zřejmé, že mnozí pacienti se infikovali syfilis v době, kdy znali svůj pozitivní HIV status, což znamená, že HIV dále šíří. V 47 případech se přitom jednalo o syfilis časnou či primární, která je z hlediska rizika přenosu na další sexuální partnery nejnebezpečnější. Dále bylo v roce 2012 nově zaznamenáno 54 případů kapavky (z toho 47 u homosexuálních/bisexuálních mužů) a 7 případů venerického lymfogranulomu (vše u homosexuálních/bisexuálních mužů). Z anamnestických podkladů vyplývá, že zhruba čtvrtina pacientů s nově zjištěnou infekcí HIV měla někdy v životě další sexuálně přenosnou nemoc, zejména syfilis.

Kontakty:

RNDr. Vratislav Němeček, CSc., vedoucí Národní referenční laboratoře pro HIV/AIDS, Státní zdravotní ústav
Kontakt: nemecek@szu.cz

RNDr. Marek Malý, CSc., oddělení biostatistiky a informatiky, Státní zdravotní ústav
Kontakt: mmaly@szu.cz

MUDr. Hana Zákoucká, Národní referenční laboratoř pro HIV/AIDS, Státní zdravotní ústav
Kontakt: hana.zakoucka@szu.cz

MUDr. Džamila Stehlíková
Manažer Národního programu HIV/AIDS pro ČR, Státní zdravotní ústav
Kontakt: stehlikova@szu.cz
Mobil: + 420 724 207 917